

MARTIN HÖGSTRAND
MÖRK VÅR

PQR

MÖRK VÅR

MÖRK VÅR

Martin Högstrand

PQR-kultur

© Martin Högstrand 2012

ISBN 978-952-5705-47-8

Omslag Minna Öberg

Tryck Balto i Litauen 2012

PQR

Till dig, lögnens och tystnadens

varje natt
önskar du ett annat jag

att vakna är en lång dröm

le åt mig
då kärlek mognar

se min dag
ur hennes ljus

min längtan har vemodiga ögon
jag kan känna din dag av tröst

dina ord, hårda knutar
kallar samman all saknad

säkert finns ett annat namn
och ansikte, presentera mig

stanna hos mig en stund
tysta mitt mörker

ur bokstäverna slår smärtan upp som ögon
du stiger som ljus och öppnar nätternas vingar

få mig att lita på morgonen om du är kärlek
jag älskar dig av ensamhet och önskan

men mina händer saknar glömska

tydliga budskap
förödande vackra

de bara är

jag drar ett streck av blyerts här
och säger: din röst är det svarta

född till vingar
sjunger fåglarna

din sång

GRÅA DAGAR

jag önskar att lövprasslet
aldrig kommer att förråda oss

viskningar, hemligheter¹
tecknade mot mitt livs ordlöshet

här brukade vi promenera
medan en evig sommar mötte oss

hoppas jag aldrig kommer att glömma
budskapen bara till oss, suset

en känsla som for för vinden när du dog
ett skeende i det fördolda

¹Jag betraktar världen och tänker: den vill mig något. Men jag kan inte för mitt liv komma fram till vad det skulle vara. Det är länge sedan jag kände världen inom mig. Det känns som en evighet. Men vad är detta när något upphöjs stort och brett inom en? Jag kan beskriva vad jag ser – men ingenting är vad det borde vara, ingenting är vad det en gång var.

ditt liv tonar sakta ut i mig, ett eko
din kropp, okroppslig
ditt uppgående i något större
ditt skingrande

vid horisonten
rör sig ett bergsmassiv av moln

utanför varje påverkan
rörde sig dina planer
mot ett beslut – vilket?

hos svarta molnberg
finns en självsäkerhet
jag tror ibland den är din

vem är jag att tro
på det som inte längre kan förflyktigas
utom hos mig?

jag bråkar med tystnaden
en musik av ord
som aldrig sades mellan oss

jag kommer inte glömma ordlösheten
i ditt leende
aldrig tystnaden
i ditt öga

kommer inte glömma
din röst

hoppas du har med dig
något av det osagda där du är

utan att gråta

det är kallt
det darrar i luften

du sa: hösten är min årstid

idag kan man känna
din svalka

i blod
och ben

vad skulle du ha sagt
om du fått veta
hur jag känner?
kanske inget?²
nej, sannolikt
inget

²Och ändå finns där en ständig vilja att ta reda på mer om detta ingenting som präglade C. Kunde vardagligt prat ha tagit mig bort från de här känslorna, dessa plågor som följde av hennes tunghäfta?

hur ska jag kunna famna vad du inte sa
när det utsagda är glömt?

att finna dig, en annan
är att uppfinna sig själv

det vilar en slöja
över dagar som förställde oss

ett skimmer efter ord
från en tid
som gått förlorad

det är ett år sedan du dog³
ingenting tyder på
att det du gjorde skulle ha betydelse
för vem, vad?

jag kan släppa tanken
att ditt dåd
var ett svek

en frid i allt
en ovisshet

och du, endast en suck
i ett pinat land

³C. talade om att dö en för tidig död. I min värld är döden sannolikt mycket abstraktare än den var i hennes. C:s far dog när hon var relativt ung. Jag har aldrig, bortsett C., förlorat en mänska som jag hållit av.

i din dagbok
når jag inte
till oss, vår framtid

inte ens vad du kände inför din sjukdom
är klart

en sak förstår jag
du trodde på din absurda slutsats
och inte på livets

absurditet

du är lugnet i mig
du är ljuset som silas genom moln
du är våren som ger mig lust att dö
du är tystnaden som sjunger
du är det dolda djup i allt
som ingenstans är tröst
utom i mig

en vanlig dag
på en balkong i solen
tänker jag på
döden⁴

det allt genomträngande lugnet
skapar illusionen
av lugn
också i ögonblick
av smärta
av sorg

⁴Många gånger handlar det om att uppnå status quo. Men en mänsklig strävan handlar också om att gå vidare, ständigt vidare. Vart är jag på väg när jag kan konstatera att jag är nöjd med det C. avskydde? För några år sedan hade jag inte kunnat drömma om att jag skulle befinna mig på den här punkten. Jag kunde inte gripa tanken på ett liv där hon inte skulle vara med mig mer.

att din tystnad kan vara lugnare
än en försommardag

MINNEN

gräsmattan doftar in i lägenheten
trädens skuggor kastas på golvet
världen ler

jag vill att mörkret fyller mig
så jag kan gråta mig igenom det allt ärligare livet
i din skymning⁵

⁵När skymningen sänker sig över staden infinner sig en stund av lycka. Det är en aning om att det också hos mig finns skäl till framförhållning, förkovring. Det är en form av glädje jag känner, som kan infinna sig endast hos den, föreställer jag mig, som har förmågan till ett gott arbete.

jag bläddrade igenom ditt pass igår
en skolbok i geografi

stämplar och datum väckte minnet
av kvällar då vi åt middag vid havet
stearinljus fladdrade

jag minns nätter med buss⁶
genom anspråkslösa byar

minns de svirrande lysrören, gatucaféerna
stjärnbilderna som välvde sig ovanför

de fjärran städerna – så nära
nu har jag glömt
deras namn

⁶Jag skulle också kunna tänka mig tillbaka till en morgon då vi satt på tåget på väg mot Prag. Vi åkte genom ett brunt landskap. Något slags kullar och dalar flimrar förbi på min inre näthinna. Vi satt tillsammans i en kupé med några andra resenärer. C. sov, vill jag minnas. Det gjorde nog jag med. Men emellanåt öppnade jag ögonen och betraktade husen som radade upp sig på sluttningarna och den tidiga morgontrafiken. Det var inte mycket bilar i farten. Det kan ha varit söndag. Efter att hon dog är det som ville jag försöka uppleva dessa ögonblick igen, men själva intensiteten har uteblivit. Jag har varit på jakt efter en känsla eller förnimmelse som hör till en flydd tid.

den vietnamesiska kusten, barn med pappersdrakar
vi, som flanerade längsmed strandpromenaden

en ny känsla steg när du talade
du dolde något väsentligt för mig

vad kunde dina eventuella lögner göra
vid detta ögonblick i våra liv?

allt var för bra, för sant
för oss och de små barnen

så sant, så sagt
som att vi var där

när jag genomlever vår resa igen
gör jag det för att jag måste tro
att det ska leda någonstans – vart?

kanske till morgnarna
när du sov vid min sida

kanske till restauranger
där vi åt utsökt mat

jag hoppas att alla minnesfragment⁷
ska vara mer än en flyktig erinran
om dig

trots resans kortvariga karaktär

⁷Minnets dubbelexponeringar är förrådiska. Och ändå: Jag kan tro att det finns ett sätt att komma till tals med sitt eget förflutna. Jag kan få intrycket av att det tidigare skedda är vad som dominerar mig.

i Bangkoks nattvimmel tog vi vår tillflykt
till en stimmig krog

i mänskoströmmen på gatan
fick du syn på en bekant

du påstod att han var narkoman
du sa: han är snart död

kände du alls igen den mannen?
varför delge mig denna synpunkt?

försökte du berätta något om dig själv
som vi två hade kunnat dela⁸
i hemlighet

⁸Ett häftigt gräl utbröt mellan oss samma dag. En sammandrabbning som skakade om min varelse i grunden. Det låg en banalitet i botten som det inte tjänar något till att lyfta fram här. Det visar i alla fall att något inte var vad det kunde vara. Jag tror inte att det var bra. Jag hade på känn att sådana små kraftutbrott är nålstick som på sikt skulle göra oss bittra och hatiska.

aldrig mer är du verkligare
än en romanfigur

vad som är verkligt
är vad jag förknippar
med dig

din död, det du inte var

jag måste finna dig hos mig
så att minnena blir litet mindre
en fiktion

jag kommer alltid att förnimma
ditt darrande inom mig

dagar skimrar
helt eller delvis utanför tiden

vissa bilder, känslor, hör ihop
med skeendet

men färdades vi den gången
inte närmare vår inbillning?

efter tusentals kilometer med flyg, tåg, buss och båt
hamnade vi denna morgon vid Ho Coc
vi satte oss vid havet

för första gången på länge
en strimma av verklighet hos dig

ett återsken från havet
i din blick

det är svårt att vårda tankar
svårt att vandra sorglöst på gatorna

som vi, medan solens sista ljus spelade
på höghusens fasader

det är svårt att färdas utan gräl

vad är svårt?
att leva med minnet⁹ av
dig

⁹Aldrig återvänder jag till de dagar då jag plågades av hemlängtan eller ångest, även om de är i majoritet. Att lära sig resa är att försonas med sin missräkning. Och någonstans tror jag att jag möter något som är svårare än minnet.

kustorter där vi såg ut över havet
städer där cyklar, varubud och turister rörde sig
allt återskapat gång efter gång i hjärnan

ögonblicken av storartad resa
är verkliga för att du fick dem att vara

vad de egentligen inte kan ha varit

en drömd realitet
vår egen drömda värld

nattliga byar, varm asfalt
män som sög på tusen cigaretter

suggestiv närvaro
påfallande sensuell i detta dunkla drama

du, som satt bredvid mig

jag försöker återkalla dig i minnet
ditt ansikte, din kropp, ditt sittande

minnet säger ingenting om kärleken
men desto mer
om dess förvillelser

samtal kunde lika väl aldrig ha tagit plats
icke desto mindre lånar sådana utbyten av tankar
verklighetens drag

allt är avlägset nu
slocknat som ögonen jag kysste

också missnöjet över hur pratet gestaltade sig
så märkligt, annorlunda

som hade det varit
din dröm

på fotografierna kan jag inte se
något fel

ingen nedslagenhet¹⁰ i dina ögon

vad jag kommer ihåg
kommer bilderna också ihåg

mer och mer
fixerar de

det du
aldrig var

¹⁰Den stora frågan: ville jag vara tillsammans med en sjukling? Jag tror att betoningen inte ska läggas på ordet sjukling, även om det är rimligt. Jag ska emellertid inte skriva mer om C. Jag ska rikta blicken inåt. Det är i mig som oron finns och det är jag som har det stora bekymret. Jag har slutat se på hennes sjukdom som på något ont. Den bara är. Den kan till och med anses fruktbar.

jag vände mig mot dig i natten
viskade i ditt öra: jag älskar dig

långt borta svarade mig hundar
skall skar genom skuggorna

jag hade önskat att du var vaken
gett mig en omfamning

jag liknade ett barn
i det kolossala mörkret

ju mer jag skriver, desto mer inbäddas allt
i orddimma

där lever¹¹ du
som en spökgestalt

¹¹Att känna sig trött på arbete – varför utföra arbetet? Att känna sig trött på tillvaron – varför då leva? Att känna sig trött på kärleken – varför älska? Jag har kommit till punkten då jag måste stå kvar vid mina ideal. Det finns ingenting annat. Det förefaller mig obegripligt att jag aldrig, jag svär, hade en allvarlig tanke på att C. skulle ta livet av sig medan hon levde. Och hon levde verkligen.

du sov när vi for till New Delhi
en fyra timmars flygfärd

vad drömde du om?
om döden framför dig?

du mumlade
något om vår framtid

det var natt
mellan den 22 och 23 februari

i alla fall enligt ditt pass
som du skulle ha behövt
för din nästa resa

OM NATTEN

att jag nästan hade glömt
hur evigheten kan te sig

oupplevda äventyr
en olycklig kärlek

tanken på det oändliga är mer lockade
än på länge

handen att hålla i
axeln att vila mot

i ett tungt ögonblick

det är som du just hade åkt
på en kort resa

det är inte ensamt
man hör skvalpet i elementen
som vore någon här

jag sitter i detta rum
varje kväll

jag är en arkeolog
som letar benknotor i minnets grav
putsar dem med pensel
katalogiserar

tillvarons händer
skriver ett epitafium
av tystnaden

på nätterna
drömmer jag om dig
du sprudlar av tystnad

är du levande
i mig, levande

som en långsamt slocknande låga?

sedan du dog
har jag lärt känna dig

allt du inte var
är du desto mera

i musiken känner jag din hunger
i böckerna
din törst

du är min tystnad
fortfarande

men på ett nytt sätt

det kunde dröja innan du svarade
när jag undrade hur du mådde
du såg på mig med din outgrundlighet

jag kan inte ta till mig
ditt mörker

men någonstans, vid en viss punkt
måste jag förstå

kanske inte lämningarna av din plåga
men det jag trodde var vårt
bara vårt

hur är det med tysta tankar¹²
lever jag dem, som du ville?

¹²Att jag i C. såg en motbild som tycktes mig stark men som förbleknade – i alla fall på ett plan – när jag insåg att hon inte uppskattade att leva?

hur ska jag förstå ditt liv
främmande, kort
hur ska jag begripa
din död?

var självmordet ett utslag
av likgiltighet som du visade
mot mig?

eller bara en nyck?
ett under av avsky
inför livet?

det finns mycket
jag aldrig fick lära känna

dina gåtor
vill jag återuppleva

i natten
bland de böljande skuggorna
tycks du mig ibland helt förklarad

att jag kommit ett steg bort
från dig

ett steg närmare
mörkret

böckerna, borden och skåpen
påminner om dig

du rör dig hemvant över mattan
du sitter i köket där jag äter
du personifieras i tystnaden

men du är i jorden
utan att känna min sorg¹³

hur kan jag ändå känna
din?

¹³Och nu, med C:s död, ser man nya ansikten hos mig, obekväma, sorgsna.

väsen träder fram
de känner sig hemma här

ögon stirrar
mörkret lättar

men du, för alltid borta
i smärtans gryning

PÅ DRIFT

när jag känner mig trött på att läsa vandrar jag

för mig är mellanrummen
det vita mellan raderna
musiken i ett tomt liv

långt borta går jag, ingenstans

vidderna är karga och utbredda
man bara anar alla vattenställen

kompassen tycks förvirra mig

om man betraktar mina vandringar
är det inte en ensamhet man ser
men en fullt utvecklad saknad

regn!

kartan är en låglänt vandringsled
skogen, slätten, sjön – en fågel

jag är den högsta punkten i landskapet
hon är också där, jag ser henne tydligt

hon är en radiomast i fjärran
en elak kontrast, en spik i landskapet

jag lyssnar intensivt, hör ingenting
jag betraktar, utan att se

då framträder tystnaden
skikt på skikt ovan vidderna

(musiken ligger mellan)

jag förvandlas till ett morgontåg vid synranden
försvinner ur världen som en raket

med ens stiger uppvaknandet fram
flammar upp ur drömmens fluffiga ansikte

yrvaken!

den tidiga morgonkylan dansar som fjärilar
jag fotograferar dem varsamt – stillsamt

ett fotografi av henne är utsuddat ur morgonen
ett brottstycke glädje i lugnet

i dag vandrar jag vid havet
ögonens tentakler sträcker sig ut
i ingenmanslandet

havet är en vän på färden
himlen bården över dagens söndriga tapet

vad ska man säga när sisyfosarbetet slagit rot?
kanske inget?

som leendet blommar i minnet efter avskedet
lever också kärlek kvar i ensamhet

(hon är en störning i hjärnans irrgångar)

eftersom jag är en enkel hantverkare
låter jag bara tungan fladdra

bland de påfallande stankerna
ser kvinnan utan ögon på mig

i en pöl av passerande blickar
blandar hon ut en smärre rikedom

hon rätar på sig till ett utropstecken
i mellanrummet flirtar hon med mig

(mellanrummet är musiken)

vilka ord finns att välja?

jag säger: "jag har tyvärr inget att ge dig
allt är sår som sällan tystnar
sår som skriker, sjunger"

de talande orden klingar till, forcerar tystnaden
molnen far in i ett rum i kvadratisk hyreshus

”kalla mig vad du vill, hemlös, sysslös, förlorad
ett vandrarliv utan henne
är fattigt som ett pianistliv utan Chopin”

hon säger: ”det vore glädjande om någon
grät för dig när du ringde
det vore underbart”

men i gråt har min älskade sedan länge fallit
av milda klockor som ofta ringer i drömmen

på drift, som röken står jag
öga mot öga med gråten
tystnaden suger på tusen cigaretter

i glipan virvlar frågan

klangen är ett dis som sällan lyfter, skingras
fönsterkarmen glittrar, glimmar om morgonen
hyreshuset sjunker i vattnet

över världen silas ett varmt ljussken
under morgonen ligger havet – klarblått!

likt flugor som befolkar ett kadaver
speglas spridda stackmoln i vattnet

kanske ensamheten diktar upp allt?

(man simmar, hennes döda leende förför oss)

och nu, når oss en pust av hav
av skit
av as

(kanske är kärleken vandrarens karta?)

Martin Högstrand (född 1978) är bosatt på Åland. 2010 debuterade han med kortromanen *Skymningsland*. Diktsamlingen *Mörk vår* är hans andra bok.